

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
Slovenian Forestry Institute
Večna pot 2, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel: + 386 1 2007800/fax: + 386 1 2573589

**Analiza stanja agrarnih skupnosti v Sloveniji na podlagi podatkov upravnih enot
(EKSPERTIZA)**

(7.3.2013)

Naročnik: Republika Slovenija, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

Izvajalec: Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana

Ekspertiza je bila izdelana v okviru JGS, Naloga 5/2 – Strokovne naloge na področju spremljanja ter proučevanja dela in gospodarjenja v zasebnih gozdovih
Pripravljanje strokovnih podlag in predlogov normativov za opravljanje del v gozdovih

Pripravil:
Tine Premrl

Direktor GIS:
dr. Primož Simončič

GOZDARSKA KNJIZNICA

GIS K E
636

12013000414

COBISS e

GIS BF - GOZD.

Kazalo vsebine:

I. UVOD.....	3
II. TEORETIČNA IN METODOLOŠKA IZHODIŠČA.....	3
III. REZULTATI.....	5
IV. ZAKLJUČEK.....	9
V. VIRI IN LITERATURA.....	10
ZAHVALA:.....	10

Kazalo preglednic:

Preglednica 1: Prikaz števila agrarnih skupnosti iz registra z drugačnim statusom.....	6
Preglednica 2: Način vračanja lastnine članom agrarne skupnosti.....	7
Preglednica 3: Status občine v lastniški strukturi agrarnih skupnosti.....	7

Kazalo slik

Slika 1: Število registriranih agrarnih skupnosti po upravnih enotah.....	5
Slika 2: Razporeditev agrarnih skupnosti po velikostnih razredih v hektarjih.....	8

Priloge

- Priloga I : Dopis Ministrstva za kmetijstvo okolje upravnim enotam za posredovanje podatkov o agrarnih skupnostih
- Priloga II: Vnosni obrazec z navodil pripravljen v MS Excelu.
- Priloga III : Katastrske občine po upravnih enotah v katerih se nahaja vsaj ena agrarna skupnost

I. UVOD

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje je s sklepom 9. Oktobra 2012 imenovalo »Delovno skupino za pripravo zakonske rešitve problematike agrarnih skupnosti«. Zadaló ji je nalogo, da pripravi osnutek zakonske rešitve problematike upravljanja in razpolaganja s premoženjem članov agrarnih skupnosti, vračanja premoženja po »Zakon o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic /ZPVAS/ Ur.l. RS, št. 5/94« in dedovanje ter obdavčitev članov agrarnih skupnosti. Ker je analiza stanja pomembna za nadaljnje delo je bilo na prvem sestanku delovne skupine sklenjeno, da se ustanovi podskupina katere naloga je sestaviti nabor potrebnih podatkov o agrarnih skupnostih ter izvesti poizvedbo po upravnih enotah (UE), katere v »Registrih agrarnih skupnosti« vodijo podatke o agrarnih skupnostih (AS). Rezultate te poizvedbe prikazujemo v nadaljevanju.

II. TEORETIČNA IN METODOLOŠKA IZHODIŠČA

Osnova vsem nadaljnjim korakom v zvezi s spreminjanjem zakonodaje o agrarnih skupnosti je analiza stanja. Vir osnovnih informacij o AS so UE.

Slovenija je upravno razdeljena na 58 UE, njihova skrb je izvajanje vseh upravnih nalog, ki ne sodijo v domeno lokalne samouprave in nalog, ki ne sodijo v domeno posebnih upravnih enot določenih ministrstev. Ena izmed nalog UE je tudi vodenje postopkov denacionalizacije ter postopkov ponovne vzpostavitve agrarnih skupnosti in vrnitve njihovega premoženja in pravic. Podatki o AS se tako ne zbirajo centralno v centralnem registru agrarnih skupnosti ampak posamično po upravnih enotah.

»Pravilnik o bistvenih sestavinah pravil agrarne skupnosti ter o vsebini registra agrarnih skupnosti in njihovih članov, Stran 906 (Ur.l. RS, št. 16/94)« v II sklopu teh pravil navaja podatke, ki naj se v registru spremljajo:

- številka odločbe o vpisu v register agrarnih skupnosti,
- datum vpisa v register agrarnih skupnosti,
- ime agrarne skupnosti,
- območje, za katero je agrarna skupnost ustanovljena (katastrska občina),
- datum ustanovnega zbora,
- pooblašćene osebe,
- datum prenehanja agrarne skupnosti in vse morebitne spremembe,
- številka odločbe o vpisu v register agrarnih skupnosti,
- datum vpisa v register agrarnih skupnosti,
- število članov.

Za potrebe natančnejše analize stanja se je v poizvedbi poleg podatkov, ki jih UE zbirajo v okviru registra dodalo še podatke o:

- datumu izdaje posamezne odločbe o vraćilu,
- površini zemljišč vrnjenih z odločbo,

- tem ali je postopek vračanja zaključen in če ne koliko zemljišč je glede na zahtevek potrebno še vrniti,
- načinu vračanja premoženja (na AS, članom v solastnino, članom v skupno lastnino, pravico rabe).

Pripravljen je bil spremni dopis (Priloga I), ki je bil poslan iz MKO-ja ter vnosni obrazec v MS Excelovem dokumentu (Priloga II).

Večina UE se je na poizvedbo odzvala v prvem pozivu nekatere UE pa so bile k oddaji podatkov večkrat pozvane. Pri poizvedbi se je pokazalo, da UE vseh podatkov ne vodijo ažurno in v obliki, ki bi omogočala hiter dostop do informacij skladno z registrom, zato je priprava podatkov zahtevala več časa. Ravno tako je bilo iskanje podatkov, ki presegajo predvidene podatke iz registra dokaj zamudno, saj je bilo potrebno izvesti fizični vpogled v odločbe ali pridobiti podatke iz baze DEN2. Vse UE niso posredovale podatkov v za poizvedbo predvideni obliki, zato je bilo za nekatere UE potrebno opraviti ročni vnos v Excelovo preglednico. Nekatere UE so po večkratnih pozivih z zamudo posredovale manjkajoče podatke. Za UE Koper pa je bil manjkajoči podatek glede površin pridobljen iz zemljiške knjige, katastra in poizvedbe pri samih AS. Tako dopolnjena baza vsebuje večino podatkov o AS predvidenih v poizvedbi za vse UE kjer so prisotne AS. V tem dokumentu tako predstavljamo rezultate te poizvedbe na podlagi posredovanih podatkov.

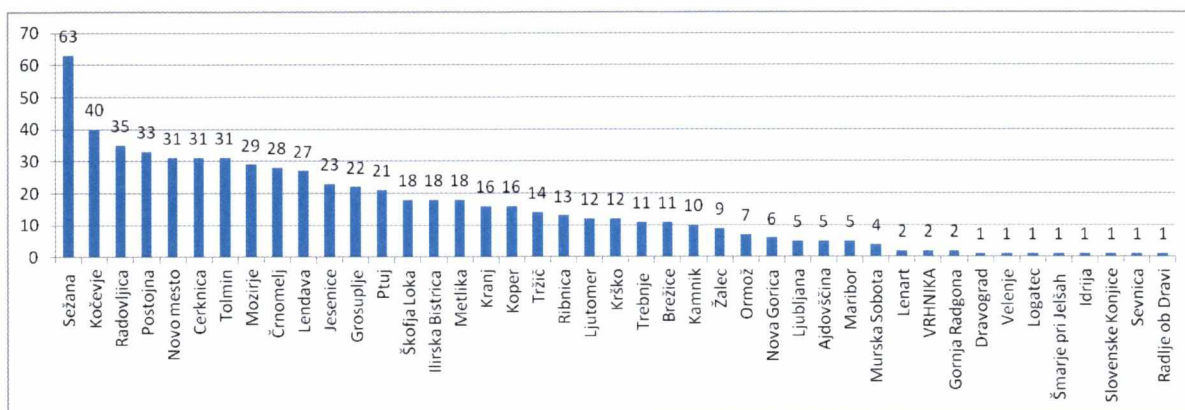
Cilj analize je s pomočjo poizvedbe po UE ugotoviti stanje v agrarnih skupnostih. Z analizo stanj v »*Registru agrarnih skupnosti*« želimo predvsem pridobiti podatke o:

- dejanskem številu agrarnih skupnosti katerim je bilo premoženje vrnjeno,
- o statusu postopkov vračanja premoženja,
- o površinah zemljišč vrnjenim agrarnim skupnostim,
- o prostorski razporeditvi agrarnih skupnosti ter
- o številu in tipu članstva.

III. REZULTATI

Število upravnih enot z agrarnimi skupnostmi

Od 58 UE enot je 43 UE (74,14 %) poročalo, da imajo v registru zavedeno agrarno skupnost. Skupno se v registrih vodi 638 agrarnih skupnosti. Polovica vseh AS se nahaja v devetih UE. Največ, 63 v UE Sežana (Slika 1).

Slika 1: Število registriranih agrarnih skupnosti po upravnih enotah

Prostorska razporeditev agrarnih skupnosti

Agrarne skupnosti se v večini primerov nahajajo znotraj območja ene katastrske občine, čeprav niso redke tudi agrarne skupnosti, ki se nahajajo v več katastrskih občinah oz. se v eni katastrski občini nahaja več agrarnih skupnosti. Priloga III prikazuje razporeditev katastrskih občin po upravnih enotah v katerih je prisotna najmanj ena agrarna skupnost. Izrazita koncentracija se kaže na območju UE Tolmin, Radovljica in Jesenice, ter na območju UE v Sežani in Postojni.

Potek registracije agrarnih skupnosti

Po podatkih registra se je polovica agrarnih skupnosti registrirala do konca leta 1996, do polletja 1997 se je registriralo $\frac{3}{4}$ AS. 6,58 % oz. 42 AS pa se je registriralo po izteku roka za vložitev zahtevka za vrnitev premoženja (30.6.2001). Največ agrarnih skupnosti se je registriralo v prvem četrtletju leta 1997 (135) saj se je takrat iztekel rok za vložitev zahtevka, ki pa je bil nato leta 1999 podaljšan. Tudi po 30.6.2001 so se na UE registrirale agrarne skupnosti. Gre za 49 AS med njimi je 14 pašnih skupnosti ustanovljenih za namen skupne paše in nimajo neposredne povezave z ZPVAS. 21 AS je bilo kasneje tudi vrnjeno premoženje, za ostale ni podatkov ali pa je bila njihova vloga kasneje zavržena oz. so še v postopku.

Prva agrarna skupnost je bila registrirana 14.7.1994 na UE Postojna (AS Hruševje). Prvi ustanovni zbor agrarne skupnosti so izpeljali že pred sprejetjem ZPVAS 17.4.1993 v US Genterovci, Lendava. Po sprejetju ZPVAS pa so prvi zbor izpeljali v AS Spodnja Hajdina 2.3.1994 UE Ptuj.

Pregled potencialno aktivnih agrarnih skupnosti

Register poleg agrarnih skupnosti, ki so se registrirale z namenom vrnitve premoženja in pravic vodi tudi pašne skupnosti ustanovljene z namenom organiziranja skupne paše. Hkrati pa se v vodijo tudi agrarne skupnosti, ki v postopkih niso prišle do zemljišč ali pa so se že ukinile.

Za namen prikaza stanja potencialno delujočih AS v Sloveniji bomo iz obdelave izključili: pašne skupnosti, tiste AS pri katerih je bila zahteva po vrnitvi premoženja v celoti zavržena, zahteva za vrnitev ni bila podana, AS se je združila z drugo AS, tiste AS po katerih imajo zahtevek Tržaški Slovenci in tiste AS, ki so prenehale z delovanjem (Preglednica 1).

Neaktivne agrarne skupnosti	število AS
pašne skupnosti	29
zahteva zavržena	42
zahteva ni bila podana	8
združitev AS	2
zahtevek Tržaški Slovenci	3
prenehanje AS	7
SKUPNO	91

Preglednica 1: Prikaz števila agrarnih skupnosti iz registra z drugačnim statusom

Pašne skupnosti so se registrirale tudi na območjih delujočih AS, AS kjer ni prišlo do ponovne ustanovitve ter na področjih kjer je bilo premoženje z denacionalizacijo vrnjeno drugim upravičencem (Ljubljanska nadškofija v UE Mozirje). Zahtevki AS so bili zavrnjeni zaradi različnih vzrokov (neupravičenost, nepopolna vloga, ovire za vračilo v naravi). Specifika vprašanja zahtevka Tržaških Slovencev po vrnitvi premoženja je v zahtevi po drugačni obliki vrnitve kot jo predvideva ZPVAS. Skupno se tako v registrih nahaja 91 AS, katere ne moremo primerjati z AS, katerih člani so pridobili lastnino in pravice. Tako je potencialno delujočih AS katere bi sprememba zakonodaje o AS zadevala skupno 547.

Način vračanja premoženja in pravic

ZPVAS predvideva vračanje premoženja in pravic na način, da se slednje vrnejo članom agrarnih skupnosti. V preglednici 2 prikazujemo načine vračanja premoženja in pravic članom agrarnih skupnosti.

Način vračanja lastnine	število AS	delež od vseh AS v %
solastnina	338	61,79
skupna lastnina	134	24,49
solastnina in skupna lastnina	32	5,85
pravice na tuji stvari	1	0,18
ni bilo odvzeto	1	0,18
ni podatka	41	7,50
SKUPNO	547	100,00

Preglednica 2: Način vračanja lastnine članom agrarne skupnosti

Večina AS je speljala vračilo premoženja z vknjižbo solastnine njenih nekdanjih članov. Pri 32 agrarnih skupnostih pa gre za mešan način vračila premoženja, saj je bil del premoženja vrnjen v skupno, del pa v solastnino. Iz analize je razvidno, da so pri večini AS (488) postopki vračanja premoženja zaključeni, od vseh 547 AS jih 48 AS še nima zaključenih postopkov.

Če v postopku vračanja premoženja nekdanji člani oz. njihovi dediči niso uveljavljali pravice do vračila je ta delež pripadel občini na območju katere se nahaja agrarna skupnost. V preglednici 3 prikazujemo zastopanost občine v lastniški strukturi agrarne skupnosti.

Status občine v lastniški strukturi	število AS	delež od vseh AS v %
občina je prisotna	231	42,23
občina ni prisotna	217	39,67
ni podatka, nejasno	100	18,28
SKUPNO	547	100

Preglednica 3: Status občine v lastniški strukturi agrarnih skupnosti

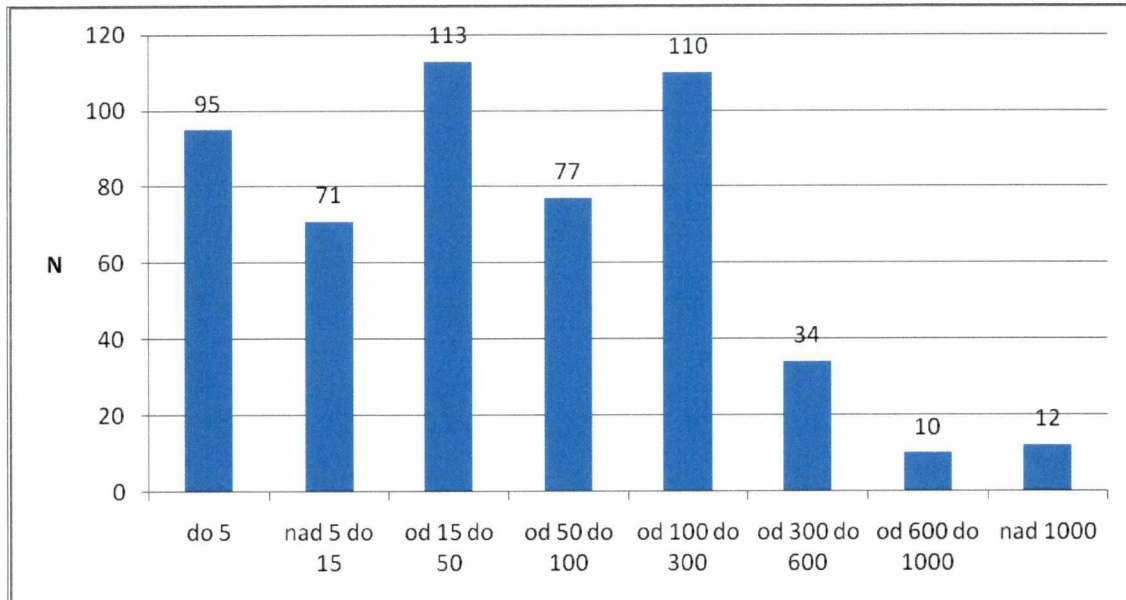
Glede na visok delež manjkajočih podatkov za to informacijo lahko predpostavimo, da je v polovici AS v lastniško strukturo vključena tudi občina kot solastnica ali skupna lastnica z ostalimi lastniki. Posamezni deleži občine so bili nejasno poročani iz strani UE, se pa delež lastnine občine giblje od enega delež do večinskega deleža.

Površine zemljišč agrarnih skupnosti

Agrarnim skupnostim je bilo do sedaj vrnjenih 77.486,47 hektarjev zemljišč, kar predstavlja okvirno 3,67 % površine Slovenije. Razporeditev po številu kaže, da se večina AS nahaja v 3 sredinskem razredu od 15 do 300 hektarjev. Po površini največje AS so AS Stara Fužina-Studor, AS vasi Trenta in AS Čezsoča se pravi AS iz Julijskih Alp. UE Metlika pa ima skoraj

vse AS v najmanjšem velikostnem razredu. V ostalih UE se AS iz prvega razreda pojavljajo posamično.

Slika 2: Razporeditev agrarnih skupnosti po velikostnih razredih v hektarjih

Vse UE niso podale podatka o velikosti zahtevanih površin in velikosti vrnjenih površin in zato lahko informacij o vrnjenih in zahtevanih zemljiščih podamo le za UE, ki so te informacije posredovale. Iz podatkov UE, ki so podale obe informaciji je razvidno, da AS v postopku vračanja ni bilo vrnjenih 15.738,20 ha površin. AS pri katerih postopki vračanja niso zaključeni imajo tako še odprte zahteve v višini 8.946,38 ha. Med njimi so tudi AS Dovje – Mojstrana z 2.332,68 ha, Meščanska korporacija Kamnik z 5.200 ha in Agrarna vaška skupnost Dolenje jezero z 390,21 hektarji. Ostaja pa odprto tudi vprašanje AS Tržaških Slovencev s skupno površino 542,96 ha.

Za AS iz UE, ki so posredovale podatke o zahtevanih in vrnjenih površinah hkrati pa velja, da imajo zaključene postopke (N80 analiza) kaže, da jim v procesu vračanja v naravi ni bilo vrnjeno pod 5 hektarjev zemljišč v 46,25 % primerih, med 10 in 30 hektarjev v 36,25 % primerih v 17,5 % primerih pa nad 30 hektarjev zemljišč.

Članstvo v agrarnih skupnostih

Eden izmed podatkov je tudi število članstva v agrarnih skupnostih. Pri številu članstva UE običajno razpolagajo s številom članstva navedenim ob začetku registracije AS. V primeru, da se je izpeljalo dedovanje po umrlem članu AS na način, da je prišlo do razdelitve deleža se je število članov oz. skupnih lastnikov ali solastnikov povečalo. Tako v nadaljevanju

predstavljeni podatki kažejo le na neko začetno stanje. Register tako izkazuje, da je med 545 potencialno aktivnimi AS (od 3 AS od 548 ni podatka) skupno 18.471 članov. V povprečju na AS pride 33,95 članov, razpon pa sega od 3 do 513 članov. Najštevilčnejše sta AS, GUS Dobrovnik (422) in AS Drežniške vasi (392).

Izračun razmerja med številom članov in površino vrnjenih zemljišč na agrarno skupnost, kjer sta na voljo oba podatka (N 487) kaže, da za Slovensko povprečje velja 5,46 hektarjev zemljišč na člana agrarne skupnosti. Razporeditev pa kaže, da je v 67,97 % površina na člana pod 3 hektarje, pri slabi petini (9,45 %) po 10 hektarjev, pri 9,45 % pod 30 hektarjev in pri 2,87 % nad 30 hektarjev. Najvišje razmerje preko 100 hektarjev imajo tri AS iz Zahodnih Julijskih Alp.

IV ZAKLJUČEK

Register agrarnih skupnosti je prvi dokument v katerem se zbirajo podatki agrarnih skupnosti, predvsem ob pridobivanju dodatnih pojasnil na UE in med AS se je izkazalo, da agrarne skupnosti ne poročajo ažurno sprememb podatkov, ki jih zajema register. Ocenjujemo, da bi bilo koristno pozvati agrarne skupnosti, da podatke ažurirajo oz. uvede periodične pozive k ažuriranju podatkov. V zvezi s tem se izpostavi problematika članstva oz. odnos članstvo lastništvo ter spremembe v zvezi s prometom z zemljišči. Predvsem se z dedovanjem spreminja število solastnikov ali skupnih lastnikov.

Analiza podatkov na podlagi registra daje prvi vpogled v stanje agrarnih skupnosti. Za prikaz dejanskega delovanja agrarnih skupnosti bi bilo potrebno vključiti še dodatne vire in razširit raziskavo. Predvsem bi bilo koristno napraviti poizvedbo iz zemljiške knjige o načinu vknjižbe in stanju lastništva, saj nekatere informacije iz terena ter iz pregledov zemljiške knjige kažejo različne tipe vknjižbe med njimi tudi na ime agrarne skupnosti, na vsakokratnega lastnika itd. Ravno tako bi bilo potrebno analizirati aktivnost agrarnih skupnosti pri gospodarjenju z zemljišči, pri čemer bi lahko uporabili 2 kazalca. Prvi kazalec, število aktivnih kmetijskih zemljišč iz vira Registra kmetijskih gospodarstev. Drugi kazalec, število izdanih odločb Zavoda za gozdove Slovenije. Vsekakor pa bi bila zaželeno tudi informacija iz strani AS pridobljena skozi intervjuje, ankete ali delavnice.

Lahko pa zaključimo, da je ta analiza podala dejansko število vseh agrarnih skupnosti v Sloveniji, ločila je med agrarnimi skupnostmi drugi oblik (pašne skupnosti) ter neaktivnimi in aktivnimi agrarnimi skupnostmi. Podala je informacije o velikosti vrnjenih zemljišč ter o statusu postopkov, načinu vrnitve premoženja in statusu občin v lastniški strukturi. V analizi je podana tudi informacija o prostorski lokaciji agrarnih skupnosti.

V. VIRI IN LITERATURA

Zemljiška knjiga, <https://evlozisce.sodisce.si/>

Zemljiški kataster, Podatkovna baza GURS

Osebna komunikacija s predstavniki agrarnih skupnosti in upravnimi enotami

»Zakon o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic /ZPVAS/ Ur.l. RS, št. 5/94«

Pravilnik o bistvenih sestavinah pravil agrarne skupnosti ter o vsebini registra agrarnih skupnosti in njihovih članov, Stran 906 (Ur.l. RS, št. 16/94

ZAHVALA:

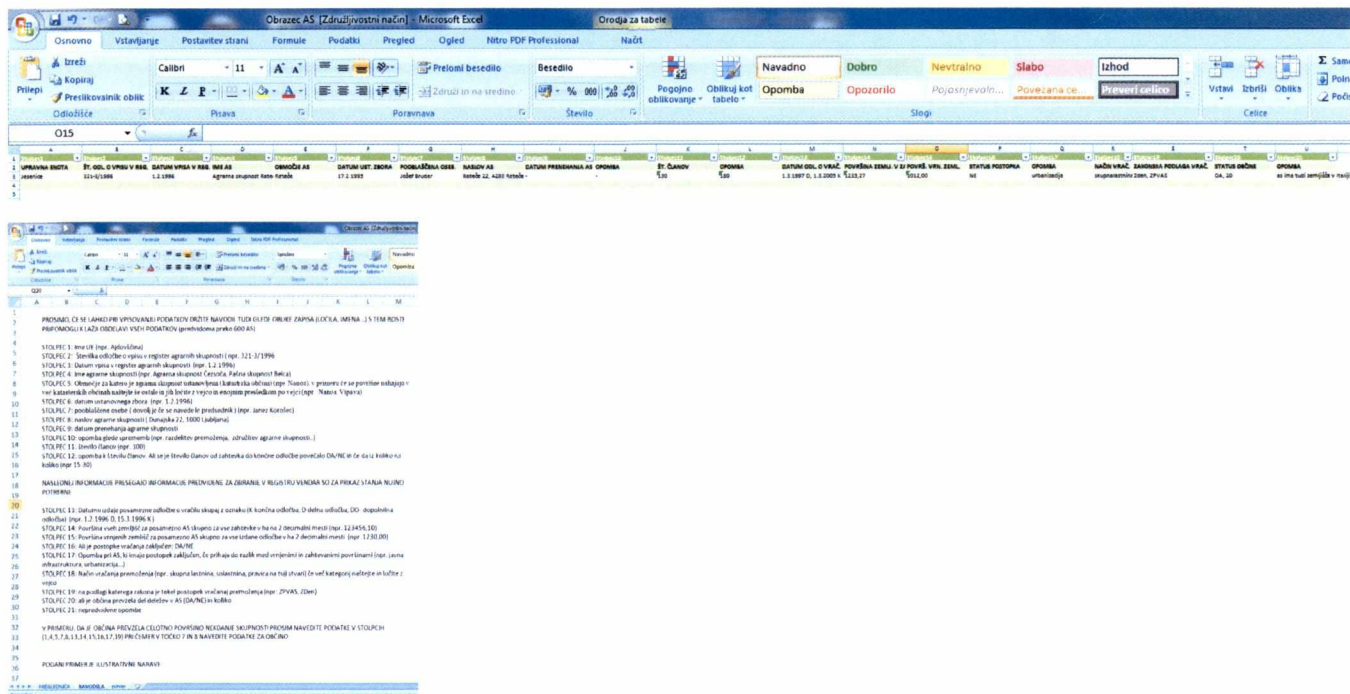
Zahvaljujemo se upravnim enotam za njihov trud pri posredovanju podatkov.

Premrl T.: Analiza stanja agrarnih skupnosti v Sloveniji na podlagi podatkov upravnih enot

<p>REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE DIREKTORAT ZA KMETIJSTVO</p> <p>Durajeva cesta 32, 1000 Ljubljana</p> <p>T: 01 478 81 17 F: 01 478 80 33 E: gu@mgd.gov.si www.mkg.gov.si</p> <p>Vse upravne enote</p> <p>Številka: 330-78/2012 Datum: 22.11.2012</p> <p>Zadeva: Posredovanje podatkov o agrarnih skupnostih</p> <p>Splošnost:</p> <p>Na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje (v nadaljevanju: MKO) se pripravja zakonodaja s področja agrarnih skupnosti. V ta namen je bila imenovana posebna delovna skupina. Glavna naloga delovne skupine je, da pripravi predlog zakonske rešitve, a katero bi olajšali razporejanje in upravljanje s promocijskim članom agrarnih skupnosti na način, da to ne bi bilo v nasprotju z Ustavo Republike Slovenije. Poleg tega je potrebno ugotoviti določiti vidik delovanja in organiziranja (statusne določbe) agrarnih skupnosti. V interesu MKO in delovne skupine je, da se v čim krajšem času pridobijo aktorni podatki o stanju agrarnih skupnosti v Sloveniji.</p> <p>Upravne enote sta v skladu s Pravilnikom o izvahih sestavnih pravil agrarne skupnosti ter o vseh in registra agrarnih skupnosti in njihovih članov (Uradni list RS, št. 18/1994) vroče pozovek evidentiranja agrarnih skupnosti. MKO prosi upravne enote za naslednje podatke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naziv upravne enote, - številka odločbe o vpisu v register, - datum vpisa v register, - nazivno ime agrarne skupnosti, - območje agrarne skupnosti, - datum vsakoletnega zбора, - pooblaščenca oseba, - naslov agrarne skupnosti, - datum prenehanja agrarne skupnosti, - število članov, - datum odločbe o vračilu, - površina zemljišč v zavezu, - površina vrtnih zemljišč, - status postopka, - način vračila, - zakonska podlaga vračila, - status občine. 	<p>MKO je pripravil poseben obrazec, ki ga prilagamo in prosimo, da izpolnjenega vrnete na elektronski naslov gu.mko@gov.si najkasneje do 7.12.2012. V sklopu obrazca imate tudi podrobnejša navodila in en primer. V kolikor bi potrebovali še kakšne dodatne informacije, lahko kontaktirate na tel. 01/ 478 9059 ali elektronsko pošto: bozdan.pungertnik@gov.si</p> <p>V želji po nadaljnjem uspešnem sodelovanju, vas lepo pozdravljamo.</p> <p>S spoštovanjem,</p> <p>Priloga: mag. Bogdan Pungertnik višji svetovalec I</p> <p>mag. Tanja Simič namestnica generalne direktorice direktorata za kmetijstvo</p> <p>Priloga: - obrazec o agrarnih skupnostih</p> <p>Pošlji: - upravna enota, elektronska pošta - sifre</p>
--	---

Priloga I : Dopis Ministrstva za kmetijstvo okolje upravnim enotam za posredovanje podatkov o agrarnih skupnostih

Premrl T.: Analiza stanja agrarnih skupnosti v Sloveniji na podlagi podatkov upravnih enot

Priloga II: Vnosni obrazec z navodil pripravljn v MS Excelu.

GOZDARSKA KNJIZNICA

GIS K E
636

12013000414

COBISS e

GIS BF - GOZD.